

BOTANICUM

KASVITIEEN TIEDOTUSLEHTI • 2/2014 • 28.2.2014

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia)

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

LUONNONTIEELLINEN KESKUSMUSEO
KASVITIEDE

Kasvitieteen kollokviot

Kasvitieteen kollokviot järjestetään **torstai-iltapäivinä kello 14.00–15** Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Esitykseen voi hakea kahvin mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Kollokvion järjestäjänä toimii Sampsu Lommi (@helsinki.fi).

- **6.3. Emily Sessa:** Exploring reticulate evolution in ferns: genes, genomes, phylogeny, and physiology.
- **20.3. Tuomo Niemelä:** Afrikan sienikirjoja tekemässä.
- **3.4. Ari Taponen:** Global Plants -verkkotietokanta – yli 300 herbaariota samassa osoitteessa.
- **17.4. Teija Alanko:** Arkeobotaniikkaa; makrofossiilisia kasvijäänteitä keskiajan ja uuden ajan puutarhoista.

Luomuksen johtokunta

Luonnontieteellisen keskuksen johtokunnan puheenjohtaja tulevalla kaudella on dekaani **Jari Niemelä**. Johtokunnan jäsenten valintaa valmistellaan. Johtokunnan henkilöstöedustajien (2 varsinaista jäsentä + 2 varajäsentä) vaali toimitetaan 19. maaliskuuta (Minna Canthin ja tasa-arvon päivänä). Asiasta tiedotetaan piakkoin enemmän Museoinfossa.

Kasvitieteen yksikön henkilökunta

Museomestari **Reijo Pekaipalo** jää eläkkeelle, hänen viimeinen työpäivänsä on 28.2. Vahtimestari **Harri Sihvonen** jatkaa tehtävässä ja on kuukauden ajan perehtynyt töihin Reijon opastamana. Harri siirtyi kasvitieteen yksikön tukitiimiin asiakaspalvelutiimistä, johon osa hänen työajastaan edelleen kuuluu. Harri hoitaa asiakaspalvelua kasvihuoneiden lipunmyynnissä myymälänhoitaja Kauko Laasosen vapaapäivinä, eli tiistaisin.

Reijo

Harri

Diana Weckman työskentelee sienitiimissä 1.3.–31.5. FinBOL-hankkeessa (ks. tarkemmin [Botanicum 5/2012](#)), vastuuhenkilöt Leena Myllys ja Tuula Niskanen.

Tuomolle kultainen ansiomerkki

Puutarhaliitto – Trädgårdsförbundet ry. on myöntänyt **Tuomo Niemelälle** liiton kultaisen ansiomerkkin työstä Suomen puutarha- ja viheralan hyväksi. Merkki luovutettiin viheralan yhdistysten talvipäivillä (Viherpäivät) Tampereella 11.2. Tuomo on pitänyt vuodesta 2008 alkaen Kaupunkipuiden lahottajasienet -kurssia arboristiopiskelijoille Hyria-koulutuskeskuksessa Hyvinkäällä. Helsingin kaupungin rakennusviraston kanssa yhteistyötä on jatkunut 1980-luvulta asti, tuloksena mm. useita laho- ja sienioppaita käytettäväksi koulutuksessa ja puidenhoitajien käsikirjoina. Lammin kääpäkursseilla on ollut usein arboristiopiskelijoita.

Luomuksen uudet verkkosivut avattu

Luonnontieteellinen keskuksen museo LUOMUS on saanut uudistetut verkkosivut. Tutustu uuteen ilmeeseen osoitteessa www.luomus.fi

Sivujen toteutuksesta vastasi työryhmä: tiedottaja Laura Hiisivuori, verkkotoimittaja Onni Aaltonen, tiedesihteeri Eija-Leena Laiho, tietotekniikka-asiantuntija Esko Piirainen ja tietotekniikkapäällikkö Dare Talvitie.

The screenshot shows the LUOMUS website homepage. At the top, there is a navigation bar with the logo 'LUOMUS' and the text 'LUONNONTIEELLINEN KESKUSMUSEO'. Below the navigation bar, there is a search bar and a list of menu items: Etusivu, Tule käymään, Tutkimus, Kokoelmat ja aineistot, Osallistu, Info. The main content area features a large image of pink foxgloves and the title 'Kumpulan kasvitieteellinen puutarha'. Below the image, there is a short text description of the garden. At the bottom, there are four columns of information about different museums: LUONNONTIEELLINEN MUSEO, KAISANIEMEN KASVITIEELLINEN PUUTARHA, KUMPULAN KASVITIEELLINEN PUUTARHA, and MINERAALIKABINETTI.

LUONNONTIEELLINEN MUSEO	KAISANIEMEN KASVITIEELLINEN PUUTARHA	KUMPULAN KASVITIEELLINEN PUUTARHA	MINERAALIKABINETTI
Pohjoinen Rautatiekatu 13 avoimna ti-su sisäänpääsy 10/5 € Tarkemmat tiedot	Unioninkatu 44 ulkopuutarha ma-su, vapaa pääsy kasvihuoneet ti-su, 8/4 € Tarkemmat tiedot	Jyrängöntie 2 avoimna ti-su sisäänpääsy 5/3 € Tarkemmat tiedot	Snellmaninkatu 3 avoimna ti-su vapaa pääsy Tarkemmat tiedot

Vierailijoita

- 21.2. **Daniel Sánchez Mata**, Spain, Universidad Complutense Madrid, Pharmacy School, Dept. of Plant Biology. *Bioklimaattiset vyöhykkeet*. Yhteyshenkilöt Teuvo Ahti ja Raquel Pino Bodas.
- 21.2. **Elena Troeva**, Russia, Yakutsk, Institute for Biological Problems of Cryolithozone. *Jakutian arokasvillisuus*. Yhteyshenkilöt Teuvo Ahti ja Leena Myllys.
- 21.–22.2. **Steven S. Talbot**, USA, Alaska, Anchorage, US Fish and Wildlife Service. *Lichens of the Aleutians and Selawik Reserve, Alaska*. Yhteyshenkilöt Teuvo Ahti ja Leena Myllys.
- 28.2. **Serena Lee**, Singaporen kasvitieteellisen puutarhan herbaario (SING), vierailee tutustumassa Kasvimuseoon. Yhteyshenkilö Otto Miettinen.
- 2.–8.3. **Emily Sessa**, USA, University of Florida. *Saniaiset, erityisesti suku Dryopteris*. Yhteyshenkilöt Aino Juslén ja Henry Väre.
- 3.–6.3. **Sergey Volobuev**, Venäjä, Pietari, Komarovin kasvitieteellinen instituutti. *Käävät ja orvakat*. Yhteyshenkilö Otto Miettinen.
- Maaliskuu **Ilya Zhdanov**, Russia, Moscow, Losinyy Ostrov National Park. *Venäjän kivijäkälät*. Yhteyshenkilöt Leena Myllys ja Teuvo Ahti.

Sessa

Volobuev

Matkoilla

- 10.–13.2. **Alexander Sennikov**, Russia, St. Petersburg, Komarov Botanical Institute. *Asteraceae* in Vietnam.
- 24.–25.2. **Marko Hyvärinen**, Unkari, Vácrtót, Karbonház, 1st International Workshop on Developing the Pannonian Seed Bank. Esitelmä: *Ex-Situ Conservation of Finnish Native Plant Species (ESCAPE) – Progress and Problems*.

Uusia julkaisuja 2013

151. **Alanko**, P. 2013: Sanikkaiset puutarhakasveja. — *Maatiainen* 25(4): 8–10.
152. Fadeeva, M.A. & **Ahti**, T. 2013: Dopolneniya k likhenoflore zapovednika "Kivach". [Additions to the lichen flora of the Kivach Reserve]. — *Trudy Zapovednika "Kivach"* 6: 149–151.
153. **Hintikka**, V. 2013: Risto Tuomikoski as a mycologist. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 149–157.
154. **Kalinauskaitė**, N. & **Laaka-Lindberg**, S. 2013: Grey dune ground layer vegetation in the Curonian Spit Nature Reserve, Lithuania. — *Arctoa* 22: 1–6.
155. **Koponen**, T. 2013: Risto Tuomikoski as a bryologist. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 110–139.
156. **Koponen**, T. 2013: The biography of Professor Risto Tuomikoski bryologist, entomologist, linguist, mycologist, vegetation scientist and ecologist. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 7–80.
157. **Koponen**, T. 2013: The vascular plant and miscellaneous publications of Risto Tuomikoski. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 140–148.
158. **Koponen**, T., **Piippo**, S. & **Isoviita**, P. 2013: Preface. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 4.
159. **Koponen**, T., **Piippo**, S. & **Isoviita**, P. 2013: Risto Tuomikoski letters to Herman Persson 1938–1958. A tribute to Nordic field bryology. — In: Koponen, T., Piippo, S. & Isoviita, P. (eds.), Professor Risto Tuomikoski Memorial Issue. *Bryobrothera* 11: 177–336
160. **Uotila**, P. 2013: Atlas Florae Europaeae – 50 vuotta Euroopan kasvikartoitusta Suomessa. — *LuonnonTutkija* 117:198–206.

Uusia julkaisuja 2014

5. **Alanko**, P. 2014: Tulipolteesta ja vähän muistakin kasvitaudeista. — *Maatiainen* 26(1): 10–11.
6. **Alanko**, P. 2014: Palavarakkaus (*Lychnis chalcidonica*) – rakastettu maatiaisperenna. — *Maatiainen* 26(1): 12–13.
7. **Alanko**, P. 2014: Ne välttämättömät kasvikirjat... Osa 1. — *Maatiainen* 26(1): 36–37.
8. **Alanko**, P. 2014: Puiden ystävään ja tutkijain kirjasto. — *Tieteessä tapahtuu* 32(1): 63. [Artikkeli pdf-muodossa](#).
9. Freitag, H. & **Sennikov**, A.N. 2014: Proposal to conserve the name *Salsola sedoides* Pall. against *S. sedoides* L. (Amaranthaceae/Chenopodiaceae). — *Taxon* 63(1): 186–187.
10. Sell, I., Kotiranta, H., **Miettinen**, O., Pöldmaa, K. 2014: Molecular analysis confirms that *Botryodontia millavensis* and *Oxyporus philadelphia* are conspecific. — *Mycological Progress* 13: 65–74. [Käsittelle kuorikkäävän (*Oxyporus corticola*) lähisukulaisen lajitaksonomiaa.]
11. **Sennikov**, A.N. & Freitag, H. 2014: The nomenclatural history of *Salsola sedoides* L. and *Salsola sedoides* Pall. (Suaedoideae and Camphorosmoideae, Chenopodiaceae/Amaranthaceae). — *Taxon* 63(1): 151–160.
12. **Sennikov**, A.N. & Seregin, A.P. 2014: Nomenclatural corrections in vascular plants, 1. Valid publication of *Allium savranicum* "Besser". — *Phytotaxa* 161(1): 097–100.

Esiintymisiä

Teuvo Ahti: *Comments upon the Natural Vegetation of Europe map from the boreal point of view.* Circumpolar Boreal Vegetation Map workshop, Helsinki, 19.2. (ks. alla Kokouksia)

Henry Väre: *Dendrologian Seuran retki Etelä-Koreaan.* Tampereen kasvitieteellisen yhdistyksen kokous, 11.2.

Kokouksia

- 18.–20.2. **Circumpolar Boreal Vegetation Map (CBVM) Eurasia workshop**, Helsinki ja Vantaa. Kartoitustyöryhmän ja useiden ulkomaisten osanottajien lisäksi useat suomalaiset kasvitieteilijät pitivät esityksiä borealisesta kasvillisuudesta tai kasvien ekologiasta: Teuvo Ahti (ks. yllä, Esiintymisiä), Jarmo Laitinen, Tapio Lindholm, Raisa Mäkipää, Jari Oksanen, Pekka Pakarinen, Maija Salemaa, Tiina Tonteri, Seppo Tuominen ja Risto Virtanen.
- 29.–30.3. **Cladonia-workshop i Uppsala.** Lärarna Jana Steinová (Prag) och Alica Košuthová (Bratislava). Anmäl till Martin Westberg senast den 17 mars: martin.westberg@nrm.se.
- 8.–12.5. **European Vegetation Survey (EVS) Workshop**, Ljubljana, Slovenia. [Rekisteröinti](#) 28.2. mennessä.

Global Plants -tietokanta Helsingin yliopiston verkossa

Kasvien ja sienten tyyppinäytteiden verkkotietokanta Global Plants on jälleen käytettävissä kaikilta Helsingin yliopiston työasemilta ilman käyttäjätunnusta ja salasanaa. Yli 2 miljoonaa näytettä 300 herbaariosta osoitteessa <http://plants.jstor.org/>. Lisää Global Plants -asiaa Kasvitieteen kollokviossa 3. huhtikuuta. — GPI Helsinki

Helsinki University Library subscribes Global Plants. Global Plants online database

for type specimens of plants and fungi is again freely accessible from all UH workstations without a username or password. Over 2 million specimens contributed by more than 300 herbaria are available at <http://plants.jstor.org/>

Kaisaniemen puutarhan uudistamisesta

Kaisaniemen systemaattisen puutarhan uudistamisen urakkakilpailu on käynnissä. Tavoitteena on, että valittava urakoitsija voisi aloittaa työt toukokuun aikana. Puutarhan lounaiskulma suljetaan urakan alkaessa kokonaan. Kasvihuoneiden eteläpuolelle ja arboretumin länsipuolelle ei tule olemaan pääsyä näillä näkymin ennen elokuuta 2015. Työmaaliikenne aiheuttaa valitettavasti haittaa myös laajemmin puutarhan alueella.

Systemaattisen puutarhan uudistamisen lisäksi toteutetaan kasvihuoneiden rannanpuoleisen edustan pintavesien ohjaus. Kasvihuone-fasadin itäpuolelle tehdään kaksi kaivoa sadevesiä varten. Länsipäässä sadevedet ohjataan uudelleenmuotoiltavaa pintaa ja kourua pitkin nurmikkoalueelle rakennettavaan imeytysaltaaseen. Tämä työ tulee haittaamaan myös kasvihuoneille kulkua. Kasvihuoneet pidetään kuitenkin auki remontista huolimatta. Asiasta tiedotetaan lisää kevään kuluessa. — Pertti Pehkonen

Kasvitieteen kirjaston uutuuksia

Fraser-Jenkins, C.R. 2008: Taxonomic revision of three hundred Indian subcontinental Pteridophytes with a revised census-list. A new picture of fern-taxonomy and nomenclature in the Indian subcontinent. — 685 s. Bishen Singh Mahendra Pal Singh, Dehra Dun.

Nava Fernández, H. S., Fernández Casado, M. A. & Martino Iglesias, J. 2013: Los narcisos silvestres del Principado de Asturias y áreas próximas. — Documentos del Jardín Botánico Atlántico (Gijón) 9:1–80. [Pdf](#)

Pertti Uotilan lahjoitus:

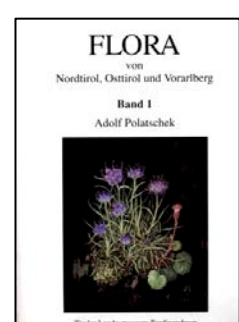
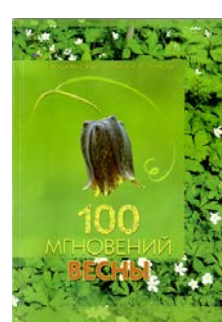
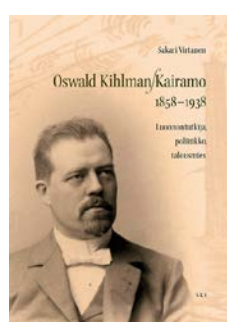
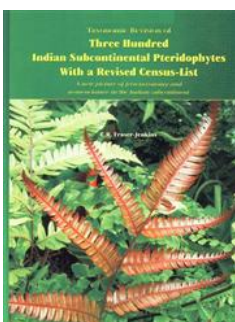
Virtanen, S. 2014: Oswald Kihlman-Kairamo 1858–1938. Luonnontutkija, poliitikko, talousmies. — 636 s.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. [Perusteellinen monografia tunnetusta suomalaisesta kasvitieteilijästä, joka siirtyi tieteestä politiikkaan ja teollisuuteen.]

Teuvo Ahdin lahjoituksia:

Koldaeva, M.N., Nesterova, S.V. & Pšennikova, L.M. 2013: 100 мгновений весны. 100 Moments of Spring. — 253 s. Rossijskaa akad. nauk, Dal'nevostočnoe otd-nie, Botaničeskij sad-institut, Vladivostok.

Polatschek, A. 1997–2001: Flora von Nordtirol, Osttirol und Vorarlberg. Band 1–5. — 1024 s. + 1077 s. + 1354 s. + 1083 s. + 664 s. Tiroler Landesmuseum Ferdinandeum, Innsbruck.

Huomattava teos Luoteis-Venäjän arvokkaimmista luontoalueista

Kasvitieteen kirjastoon on jo aiemmin saatu:

Kobyakov, K. & Jakovlev, J. (eds.) 2013: Atlas of high conservation value areas, and analysis of gaps and representativeness of the protected area network in northwest Russia: Arkhangelsk, Vologda, Leningrad, and Murmansk Regions, Republic of Karelia, and City of St. Petersburg. — 517 p. Finnish Environment Institute, Helsinki. [Pdf-tiedostot Syken sivuilla.](#)

Tämä teos on korjattu englanninkielinen versio vuonna 2011 ilmestyneestä venäjänkielisestä alkuteoksesta. Se on mahtava katsaus luoteisen Venäjän (suureksi osaksi Itä-Fennoskandian) olemassaolevaan ja suunniteltuun suojelualueverkostoon ja yleensäkin suojellisesti arvokkaisiin alueisiin. Se on osa Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun kehittämissuunnitelmaa, joka rahoitettiin Suomen ulkoasiainministeriön ja ympäristöministeriön lähiyhteistyön rahoituksella. Kirjoittajina onkin lukuisia suomalaisia tutkijoita (lähinnä SYKEstä): Raimo Heikkilä, Jevgeni Jakovlev, Anna Kuhmonen, Tapio Lindholm, Jyri Mikkola, Rauno Ruuhijärvi ja Olli-Pekka Turunen. — Teuvo Ahti

Kasvitieteellisen puutarhan ystävät

Kevätkokous torstaina **13.3.** klo 17.30 Kaisaniemen kasvihuoneilla Linkola-salissa. Kahvia on tarjolla kello 17 lähtien. Kokouksen jälkeen kasvitieteen yksikön yli-intendentti **Henry Väre** kertoo Dendrologian Seuran Etelä-Korean retkestä: *Korean rannikon nahkealehtisistä metsistä vuoristojen havumetsiin – tyrmäävää kasvilajiston monimuotoisuutta.* Nähdään myös Kumpulän kasvimaantieteellisen puutarhan Aasian osastoista tuttuja kasveja!

Kuningasatsalea (*Rhododendron schlippenbachii*) tulossa ruskaan Jirisan vuorilla. Valokuva Henry Väre.

Suomen Sieniseura

Vuosikokous tiistaina **11.3.** klo 18 Tieteiden talolla, Kirkkokatu 6, Helsinki. Petri Roponen: Suomen Sieniseuran sivuston (funga.fi) esittely.

Vuoden 2014 maatiaskasvi on tattari

Eri yhteisöjen valitsemat vuoden 2014 kasvit, eläimet ja teemat on koonnut Pentti Alanko.

- Maatiainen: vuoden **maatiaskasvi** – viljatatar eli tattari, *Fagopyrum esculentum*.
- Maatiainen: vuoden **maatiaseläin** – suomenpienhevonen, *Equus caballus*.
- Maatiainen: vuoden **perinnemaisema** – Lohjansaari Länsi-Uudellamaalla.
- Dendrologian Seura: vuoden **puuvartiskasvisuku** – saarnet, *Fraxinus*.
- Dendrologian Seuran Kärhökerho: vuoden **kärhöt** – ruotsalaiset kärhölajikkeet, *Clematis*.
- Suomen Ruususeura: vuoden **ruusu** – uusi suomalainen ruusulajike 'Tove Jansson' (Rosa Pimpinellifolia-ryhmä).
- Puutarhaliitto: vuoden **vihannes** – erikoistomaatit, *Solanum lycopersicum* -lajikkeita, joiden hedelmät ovat ulkonäöltään ja maultaan poikkeavia. Niitä on hyvinkin erivärisiä ja -muotoisia, on kypsinä keltaisia, liloja ym. ja litteitä, poimuksia, ym. Muun muassa Exotic Garden -siemenliikkeellä Närpiössä on myynnissä peräti 67 tomaattilajiketta.
- Suomen Terveystuotekauppiaiden Liitto: vuoden **rohdoskasvi** – vehnänoras, *Triticum aestivum*.
- Arktiset Aromit: vuoden **sieni** – karvarousku, *Lactarius torminosus*.
- Arktiset Aromit: vuoden **luonnonyrtti** – kotipihlajan, *Sorbus aucuparia*, lehdet.
- Arktiset Aromit: vuoden **marja** – lakka, *Rubus chamaemorus*.
- Birdlife Finland: vuoden **lintu** – laulujoutsen, *Cygnus cygnus*, josta kerätään tietoja vuoden aikana ja johon ihmisten haluttaisiin kiinnittävän huomiota. Laulujoutsen oli vuoden lintu jo 2004.
- Suomen Luonnonsuojeluliitto ei enää valitse vuoden **eliölajia**, vaan se on annettu luonnonsuojelupiirien tehtäväksi. Uudenmaan piirissä jatkaa vuoden 2014 eläimenä **ilves**, *Lynx lynx* (vuoden eläin jo 2013), syynä sen metsästyksen lisääntyminen Uudellamaalla. Lisäksi Suomen, Viron ja Venäjän yhteinen **Suomenlahti-vuosi 2014** kokoaa tutkijat, päättäjät ja kansalaiset suojelemaan Suomenlahtea. www.gof2014.fi/fi/
- Värjärikilta: vuoden **värikkasvi** – sudenkäpälä, *Boletopsis grisea*. Värjärikilta on luonnonvärjäreiden yhdistys, joka pyrkii kokoamaan aiheesta kiinnostuneita yhteisen värikkäästi poreilevan padan ääreen...

Kaisaniemen Viola avataan 3. maaliskuuta

Juuri remontoitun puutarharavintola Violan ravintolapäällikkö Vesa Haapanen blogissa 17.2.:

Violan pitkään jatkunut talvihorros päättyy 3. maaliskuuta. Jo useita vuosia Violan aktiivisin kausi on rajoittunut kesäkuukausiin. Jouluksi huvila on hetkeksi herännyt, ja kesäkautta puolestaan ovat ennakoineet kevään juhlapäivät vappu ja äitienpäivä. Nyt käynnistämme puutarharavintola Violassa ympärivuotisen toiminnan. Olen innoissani, sillä Violassa on potentiaalia paljon enempi kuin pelkästään kesäravintola- ja -kahvilatoimintaan tai sesongin juhliin, näiden merkitystä yhtään väheksymättä.

Avoinna 3.3. alkaen klo 11–16 (ma–pe), lounas klo 11–14. **Ruokalista** 3.–7.3.

Avajaistarjoitus: maaliskuussa kaksi syö, yksi maksaa. Tulosta [tarjouskupongi](#).

Lisäksi: Eija Olssonin taideluennot Violassa neljänä maaliskuun torstaina klo 14.30. Vapaa pääsy.

- 6.3. Tuusulanjärven taiteilijayhteisö
- 13.3. Skagenin taiteilijayhteisö
- 20.3. Tove Jansson 100 vuotta
- 27.3. Ahvenanmaan Önningebyn taiteilijayhteisö

Botanicum 3/2014 ilmestyy perjantaina 28.3. Aineisto toimittajalle 26.3. mennessä.